

ББК Ш 141.4-932.2
УДК 811.161.2'366

СЕМАНТИЧНІ ФУНКЦІЇ ІНТЕРФІКСІВ У СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКИХ ПРИКМЕТНИКІВ НА -С'К-(ИЙ)

У статті розглядаються семантичні функції інтерфіксів у структурі українських прикметників на -с'к-(ий). Основна увага зосереджена на характеристичності інтерфіксальних похідних, у яких інтерфікс частково чи повністю змінює їхнє значення, порівняно зі спільнокореновими безінтерфіксальними похідними.

Ключові слова: інтерфікс, лексема, лексико-семантичні варіанти, морфема, прикметник, семантична функція.

У структурі окремих простих слів є особливі компоненти, які поєднують основу (корінь) і словотвірний формант і які найчастіше називають інтерфіксами. Характерною особливістю інтерфіксів, на думку багатьох лінгвістів [Горпинич 1999: 189–195; Городенська 1981: 12–14; Земська 1981: 174–175; Клименко 2004: 226; Кравченко 1990], є те, що, на відміну від морфем, вони мають фонемне вираження, але позбавлені словотвірного значення, оскільки ніколи не виконують функції словотвірного суфікса. У слові інтерфікси виконують структурну функцію, уможливаючи приєднання словотвірного форманта до твірної основи. За О. Земською, “слова, що мають тотожний морфемний склад і відрізняються лише наявністю та відсутністю інтерфікса, тотожні за значенням” [Земская 1964: 42–43].

Як показують дослідження останніх років, зокрема Є. Карпіловської [Карпіловська 1999: 240–250], Є. Красильникової [Красильникова 1981: 149–162], М. Федурко [Федурко 1993: 43–49], мова прагне не лише до структурної, а й до семантичної уніфікації інтерфіксів. Зокрема, помітною є тенденція до:

– семантичної диференціації лексем з інтерфіксом та без нього (*дефект-ив-н-ий* – *дефект-н-ий*, *музик-ал'-н-ий*, *музич-н-ий*);

– семантичної диференціації лексем із різними інтерфіксами (*кант'-ів-с'к-ий* – *кант'-іан-с'к-ий*, *піфагор'-ів-с'к-ий* – *піфагор'-ій-с'к-ий*).

Предметом розгляду у статті є семантичні функції інтерфіксів у структурі прикметникових лексем на -с'к-(ий) з метою систематизації інтерфіксальних похідних за ступенем віддалення семантичних парадигм від відповідних безінтерфіксальних похідних з тим самим коренем: лексеми-дублети з тотожною семантикою (семантичні паралелізми); лексеми, частково відмінні за значенням (синоніми); семантично відмінні лексеми (пароніми) [Карпіловська 1999: 242; Федурко 1995: 15].

За базою даних автоматизованої системи морфемно-словотвірного аналізу української мови, що укладена в лабораторії комп'ютерної лінгвістики Інституту філології Київського національного університету, в українській мові 3970 відносних прикметників із суфіксом -с'к-, із яких 411 містять інтерфікс у позиції перед цим суфіксом.

Семантична функція інтерфіксів простежується при порівнянні інтерфіксальних похідних зі спільнокореновими похідними без інтерфіксів або тоді, коли вони містять інший інтерфікс. Так, в аналізованому матеріалі виявлені 117 інтерфіксальних похідних, які співвідносні зі спільнокореновими словами без інтерфіксів. З-поміж них 47 пар лексем, у яких суфікс -с'к- приєднується до тієї самої твірної основи безпосередньо або з допомогою інтерфіксів, – тотожні за значенням, тобто вони є семантичними дублетами: *далмат-с'к-ий* і *далмат-ин-с'к-ий* (регіон); *кіпр-с'к-ий* і *кіпр'-іот-с'к-ий* (столиця, суд, канал, фунт); *пресвітер-с'к-ий* і *пресвітер'-іан-с'к-ий* (парламент, пастор, чин, сан); *Софій-с'к-ий* і *Софій'-ів-с'к-ий* (собор).

На відміну від функції інтерфіксів, яку умовно можна назвати “дублетною”, в інших парах спільнокоренових похідних інтерфікси можуть частково або повністю змінювати значення лексеми. Як показує проведене дослідження, у 60 похідних інтерфікс виконує, крім структурної, ще й семантичну функцію.

Інтерфіксальні лексеми, частково відмінні за значенням від безінтерфіксальних. Таких інтерфіксальних прикметників усього дев'ять, з яких чотири – співвідносні пари ‘прикметник з інтерфіксом – прикметник без інтерфікса’: *аз'і-ат-с'к-ий* і заст. *аз'ій-с'к-ий*; *брат-ер-с'к-ий* і *брат-с'к-ий*; *з'вір'-ів-с'к-ий* і рідко *з'вір-с'к-ий*; *ол'імн-ій-с'к-ий* і заст. *ол'імн-с'к-ий*; одна пара слів має різні інтерфікси: *ферм-ів-с'к-ий* і *ферм-ер-с'к-ий*. Після основи займенникового прикметника уживані три різні інтерфікси: *наш-ен-с'к-ий*, *наш-ин-с'к-ий* і *наш-ів-с'к-ий*.

Перші три інтерфіксальні лексеми мають не лише ширше значення, ніж безінтерфіксальні, а й відрізняються стилістично. Так, *азіатський* уживається у трьох значеннях: ‘1. Прикм. до Азія’. 2. Перен., заст. ‘Невпорядкований, дикий, глухий, відсталий’. 3. Заст., зневажл. ‘Грубий, жорстокий ~ про вчинки людини’ і заст. *азійський* ‘Те саме, що азіатський 1’. Лише у першому значенні *азіатський* і *азійський* є дублетами: *азіатські/азійські кочові племена, хаці, квітчасті убори; старий азіатський/азійський світ*.

Інтерфікс **ер** з'являється лише після твірної основи -**брат**-. В українській мові співіснують пари слів *брат-ер-с'к-ий* і *брат-с'к-ий*, *брат-ер-н'-ий* (= *братерський*) і *брат-н'-ий* (= *братерський*), *брат-ер-ств-о* і *брат-ств-о*. Сучасна твірна основа -**брат**- успадкована від давньоруської мови *братъ, братръ* [ЕСУМ I: 246], у

якій **-гр-**, ймовірно, міг бути суфіксом, а **бра-** – твірною основою з індоєвропейської *bhra- ‘нести, родити’, як вважав Н. Горяев (стсл. **братръ, братъ**; лат. frāter, нім. Bruder, англ. brother). Вставна /e/ з’являлася після шумних перед сонорними після занепаду редукованих (*в-ѣ-гр-ъ – ві-тер-Ѡ*). Щоправда, більшість лінгвістів вважають недостатньо обґрунтованим пов’язання слов’янських форм із індоєвропейськими *bhre-, *bhra- [ЕСУМ I: 246–247]. У сучасній українській мові **ер** не виконує самостійної словотвірної функції й не має, відповідно, словотвірного значення, однак помітною є тенденція до розмежування значень лексико-семантичних варіантів із **ер** та без нього за якісною/відносно-присвійною ознакою лексем *братський – братерський*. За Словником української мови:

“**Братерський** ‘1. Прикм. до брат 1, 2. // Належний братові, братам. 2. Власт. братам; який буває між братами; дуже дружній, товариський. 3. Який живе в братерстві, в братському єднанні’. **Братський** ‘1. Власт. братові 1, братам; проїнятий почуттям любові, дружби; братерський. 2. Прикм. до братство 1” [СУМ I: 228, 231]’.

Найбільш виразно відчувається розходження у значенні похідних *братерство* – 1. Абстрактне поняття ‘велика дружба, братське єднання’ і *братство* – 1. Збірне поняття ‘група, товариство людей, об’єднаних спільною діяльністю і метою, які додержуються певних установлених ними правил’. 2. *тільки одн.* Братське почуття, ставлення; дружба // Братня близькість, єдність [СУМ I: 228, 231]. “Словарь української мови” Б. Грінченка на позначення збірного поняття фіксує похідне з іншим інтерфіксом *брат'-ів-ств-о* [СУМГ I: 95], що не увійшло до лексичного складу сучасної літературної мови.

У сучасній Греції є Олімп – найвищий гірський масив біля берегів затоки Термаїкос Егейського моря. Саме цю гору давні греки вважали священною. За “Словником української мови” [СУМ V: 690], *олімпійський* та заст. *олімпський* тотожні лише в першому значенні ‘відносна ознака щодо священної гори Олімп (гр. Ὀλυμπος) у Фессалії, місця, де, як вважали давні греки, перебув Зевс та інші боги’: *олімпійський* ‘1. Прикм. до Олімп’ та *олімпський* ‘Те саме, що олімпійський 1’: *олімпійські/олімпські боги*. Друге значення лексеми *олімпійський* ‘2. перен. Який відзначається величною врівноваженістю, незворушністю, стриманістю; такий, як в олімпійця, олімпійців, ~ про настрої і т. ін.’ дозволяє співвіднести похідне із двома твірними основами: **-ол’імп-** ‘якісна характеристика: такий, як у богів Олімпу’ і **-ол’імпіец’-** ‘такий, як в олімпійця, ~ святковий, радісний настрої, переможний характер’. Тоді у другому значенні похідного *ол’імп-ій-с’к-ий* інтерфікс **ій** успадковується від *ол’імп-ій-ец’-Ѡ* ‘ мешканець гори Олімп, наділений особливими рисами’. Третє значення прикметника *олімпійський* ‘3. Стос. до міжнародних спортивних змагань, олімпіад 2’: *олімпійські ігри, олімпійські змагання*, на наш погляд, співвідносне не з твірною основою **-ол’імп-**, а з основою **-ол’імпій-**. Олімпійські ігри започатковані у Стародавній Греції 776 до н. е. як свята, що відбувалися в місті Олімпії (гр. Ὀλυμπία), під час яких проводилися змагання і культові церемонії на честь бога Зевса [Теплер 1982: 9; САМ 1989: 152]. В. Виноградов звертав увагу лінгвістів на типовий недолік тлумачних словників – нерозмежування омонімів (“смешение омонимов”) [Виноградов 1975: 214]. Тому, зважаючи на словотвірну специфіку, необхідно виокремити два омонімічні прикметники *олімпійський*¹ (← Олімп) та *олімпійський*² (← Олімпія).

Поряд із лексемою *звірський*, що, можливо, є калькою з рос. *зверский*, у сучасному обігу вживається лексема *звірівський* (не фіксована словниками). За СУМ, *звірський*, рідко ‘Те саме, що звірячий (1. ‘Прикм. до звір’ // Такий, як у звіра’. 2. перен. ‘Лютий, жорстокий, нелюдський’. 3. перен. ‘Дуже сильний, надмірний’)’. Контекстне уживання обох прикметників дозволяє припустити, що *звірський* і *звірівський* тотожні в першому значенні і є синонімами до *звірячий: звірячий і звірський/звірівський (інстинкт, морда, шкура): Такого буденного дня ми бачили у звірівському лісі і стада кабанів ... (Н. Малімон), Нині у звірівських лісах мешкає до трьох десятків зубрів (Хрещатик. № 180. Жовтень 2008), В звірячій царстві була вже віддавна така конституція... Кожний їв тільки того, кого міг зловити, задушити і обдерти...* (І. Франко. Т. 3. 1950). У переносному значенні можливий лише *звірський (ставлення, погляд): Цей звірський злочин має бути покараний.*

Утворені від іменника *ферма*¹ похідні з інтерфіксами **ів** та **ер** *фермівський* ‘Прикм. до ферма¹’ і *фермерський* ‘1. Стос. до ферми¹ 1; який характеризується наявністю, переважанням ферм’ збігаються лише у першому значенні: *фермівські будівлі і фермерське господарство, фермерські хутори*. Друге значення лексеми *фермерський* ‘2. Прикм. до фермер, належний фермерові, фермерам’ і формально, і семантично похідне від іменника *фермер*, де **-ер-** (з англ. farmer або нім. Farmer) є суфіксом **-ер-** (< **-er-**) на позначення ‘особи за родом діяльності’: *ферм-ер-с’к-ий*. Тому фактично маємо два омонімічні прикметники *фермерський*¹ (← ферма) і *фермерський*² (← фермер), які варто подавати у різних словникових статтях.

Показовою є семантична диференціація слів, утворених від займенникової твірної основи **-наш-** з інтерфіксами **ен**, **ин**, **ів**: *Ви явно не нашенський, Це вже чисто нашенський Інтернет* (Телекритика. 18.02.2009), *нашенський аристократ; Свій же “сапог”, і розмір нашинський* (Косовський В. “Петрович”), *Адже японці мають тут за свого сусіда фактично не росіян, а українців, і Приморський край для нас хоча і далекий, але “нашинський”* (Часопис “Українці”); *нашинський гурт; Б’ЮТівський, регіональний чи нашівський* (Обозреватель. 10.09.2009). Інтерфікси **ен** та **ин** підтримують присвійно-відносне значення, а **ів** тільки відносне щодо партії “Наша Україна”.

Інтерфіксальні лексеми, повністю відмінні за значенням від безінтерфіксальних. Відносні прикметники, відмінні за значенням, семантично диференціюються за значенням кореня ‘власна назва’ – ‘загальна назва’. Похідні (25 лексем) з коренем ‘власна назва – прізвища філософів або імена історичні та релігійні’ у своїй структурі містять різні інтерфікси **ів** та **ан (іан, йан)**, **ій**: *гегел'-ів-с'к-ий* і *гегел'-йан-с'к-ий*, *гумбол'дт'-ів-с'к-ий* і *неогумбол'дт'-іан-с'к-ий*, *кант'-ів-с'к-ий* і *кант'-іан-с'к-ий*, *магомет'-ів-с'к-ий* і *магомет'-ан-с'к-ий*, *н'іци-ів-с'к-ий* і *н'іцие-ан-с'к-ий*, *піфагор'-ів-с'к-ий* і *піфагор'-ій-с'к-ий*, *сос'с'ур'-ів-с'к-ий* і *сос'с'ур'-іан-с'к-ий*, *феййербах-ів-с'к-ий* і *феййербах-іан-с'к-ий*, *шел'л'інг-ів-с'к-ий* і *шел'л'інг-іан-с'к-ий*.

В українській мові **-с'к-** зустрічається лише в основах відносних прикметників і, на відміну від більшості суфіксів, в системі мови за ним закріплене єдине широке словотвірне значення ‘загальна відносність’. Однак у науковому та офіційно-діловому стилях прикметники на **-с'к-(ий)**, утворені від назв осіб, можуть мати у межах загальної відносності також посесивне значення: *Шевченківський “Заповіт”, материнська усмішка, франківський твори*. У такому випадку **-с'к-** має, за граматиками, відносно-присвійне значення [Жовтобрюх 1984: 141–142]. Присвійність підтримується саме інтерфіксами **ів**, **ій**: *Гегелівські твори = твори Гегеля, Сосюрівська концепція = концепція Сосюра, Піфагорійська теорема = теорема Піфагора*. На думку О. Дементьєва, такі похідні історично утворені від присвійних прикметників, а отже, **ів** є морфемою зі значенням ‘додаткового вираження категорії відношення’ [Дементьєв 1974: 119].

Слова з іншими інтерфіксами **ан**, **іан**, **йан** типу *феййербах-іан-с'к-ий*, як прийнято вважати, формально співвідносні з назвою особи [Єфремова 2005: 167], а семантично мають подвійну мотивацію з назвами ‘напрямок, течія, вчення’ та ‘особа–послідовник’: ‘Стос. до **феййербахіанства** й до **феййербахіанця**’ [СУМ X: 573]. Сполука ‘інтерфікс + **-с'к-**’, за В. Лопатіним, формується як самостійний афікс з особливим значенням, що виражає відношення не до особи, а до вчення [Лопатін 1977: 48]. Як самостійний суфікс **-іанс'к-** зі значенням ‘що стосується напрямку, течії, яка пов’язана з особою, названою твірним словом’ фіксує “Русская грамматика” [РГ-80: 287]:

‘належність особі’

‘напрямок, течія, вчення’

гегел'-ів-с'к-ий
кант'-ів-с'к-ий
сос'с'ур'-ів-с'к-ий

гегел'-йанс'к-ий
кант'-іанс'к-ий
сос'с'ур'-іанс'к-ий

І. Милославський вважає, що у слові *кантіанський* два синонімічні суфікси **-іан-** та **-с'к-**, тобто обидва вони виражають значення ознаки, що у слові виражене двічі [Милославський 1980: 30]. Постає питання, чи можна не лише семантично, а й формально співвідносити ці похідні з назвами течій, напрямків, як у випадку *гедон'-ізм-ø* ‘ідеалістичний напрям’ – *гедон'іст-ичн-ий*, *квієт-ізм-ø* ‘релігійно-етичне вчення’ – *квієт-ист-с'к-ий*; рос. *гедон'-ізм-ø* – *гедон'-ическ-ий*, рос. *ліберал'-ізм-ø* ‘політичний напрям’ – *ліберал'-ист-ск-ий*; рос. *бол'шев-ізм-ø* – *бол'шев-ист-ск-ий* (з усиченням або без усичення абстрактного суфікса **-ізм-**) та з назвами осіб, як у випадку *йакобін-ец'-ø* – *йакобін-с'к-ий* (з усиченням **-ец'-ø**) [РГ-80: 284]. Якщо розгорнути словотвірні ланцюжки, то маємо:

‘вчення... Феййербаха’ → *феййербах-* + *-іан-ств-ø*;

‘прихильник, послідовник феййербахіанства’ → *феййербах-іан-(ств- #)+-ец'-ø*;

‘стос. до **феййербахіанства**’ → *феййербах-іан-(ств- #) + -с'к-ий*;

‘стос. до **феййербахіанця**’ → *феййербах-іан-(ств- #) + -ец'-ø*.

Отже, інтерфікс “успадковеться” похідними *феййербахіанець* та *феййербахіанський* від твірного *феййербахіанство*. На наш погляд, невизнання цього призводить до втрати семи ‘вчення’ у значенні слова *феййербах-іан-с'к-ий*. Якщо прийняти не лише семантичну, а й формальну похідність *феййербах-іан-с'к-ий* від *феййербах-іан-ств-ø*, то це слово відповідно має бути на третьому такті словотвірного гнізда. У такому випадку можемо погодитися з І. Милославським, що інтерфікс “перебирає” на себе значення суфікса **-ств-**: *феййербах-іан-(-ств- #)-с'к-ий*, формальна відмінність спричинює “перерозподілення смислів в основі” (Є. Красильникова):

I	II	III
<i>феййербах-</i>	<i>феййербах-ів-с'к-ий</i>	
	<i>феййербах-іан-ств-ø</i>	<i>феййербах-іан-с'к-ий</i> <i>феййербах-іан-ец'-ø</i>

Так само у семантичній структурі прикметника *васил'-іан-с'к-ий*, який ‘стос. до василіанство і василіанець’ (василіанство → вчення Василя Великого; гр. Μείγας Βασίλειος, лат. Ordo Sancti Basilii Magni; відомий також як Василій Кесарійський – Βασίλειος Καισαρείας), відбувся перерозподіл смислів на користь ‘відносної ознаки щодо вчення’: *василіанські догмати, греко-католицький василіанський монастир Святого Миколая, Василіанський інститут* (Вільнюс). Із двох прикметників із відносно-присвійним значенням

васил'-ів-с'к-ий ‘прикм. до Василь (з гр. Βασίλειος – ‘цар’)’ і *васил'ій-ів-с'к-ий* ‘прикм. до Василій’ перший є нормативним у сучасній українській мові, другий зберігає давню форму: *Свято-Василіївський чоловічий монастир*, *Василіївська переміль* (Т. Шевченко). Інтерфікс **ів** може як успадковуватися прикметником від твірної основи іменника Василівка (місто та село), напр. *Василівський район*, *Василівський коледж*, *технікум*, так і з’являтися безпосередньо у процесі творення: *Василівський острів* (Санкт-Петербург), *Свято-Успенський Микола-Василівський монастир*, *василівська свічка*.

Різні за походженням інтерфікси **ів** та **іан** у похідних *григоріївський* і *юліївський* та *григоріанський* і *юліанський* привносять різні семи до словотвірного значення відносності суфікса **-с'к-**. Лексеми з питомим інтерфіксом **ів** *григор'ій-ів-с'к-ий* (від Григорій; гр. Γρηγόριος, з гр. γήγυρος – ‘уважний, зосереджений, зібраний’) і *йул'ій-ів-с'к-ий* (від Юлій; лат. Julius від гр. ioulos – ‘кучерявий’) уживані щодо неконкретизованої особи: *григоріївський отаман*, *Свято-Григоріївський Бізюків чоловічий монастир*; на *Юліївській горі*. Натомість лексеми з інтерфіксом **іан**, який за походженням є латинським суфіксом присвійності **-іан-**, уживаються лише у сталих словосполученнях і пов’язані з конкретною історичною особою: *григор'-іан-с'к-ий* (лат. gregorianus) – у назвах, які пов’язані з Римським папою Григорієм XIII та Римським папою Григорієм I Великим: *григоріанський календар*, *григоріанська реформа* ‘упровадження григоріанського календаря’ та *григоріанський спів*, *григоріанський хорал*; а *йул'-іан-с'к-ий* (лат. Julianus, присвійний прикметник до Julius) – у назвах, пов’язаних з іменем Юлія Цезаря: *юліанський календар*, *юліанське літочислення*.

Прикметники *георгіївський* і *георгіанський*, хоч і походять від одного кореня **Георг** (гр. Γεώργιος, Γιώργος – ‘хлібороб, плугатар’), але в українській мові, очевидно, були засвоєні з різних мов і співвідносяться з різними денотатами. Інтерфікс **ів** виникає після повної основи засвоєного українською мовою грецького імені Георгій – *георг'ій-ів-с'к-ий*: *георгіївський хрест*, *Свято-Георгіївський монастир*. Прикметник *георг-іан-с'к-ий* ‘англійський, часів правління королів Георгів’ прийшов до нас з англ. прикметника **georgian** (від Георг, англ. King George) і вживається у словосполученнях, співвідносних з часами королів Георгів: *георгіанська епоха*, *георгіанський період*, *георгіанський стиль в архітектурі*.

Найбільше розійшлися у своїх значеннях лексеми **романський** ‘1. Який виник на основі давньоримської культури або тісно пов’язаний з цією культурою // Який належав Стародавньому Риму. 2. Пов’язаний із вивченням культури і мови народів, що живуть у Пд. і Пд-Зх. Європі’ і **римський** ‘Прикм. до римляни і Рим // Власт. римлянам, такий, як у римлян’. Обидва слова мають спільний корінь **-рим-**, проте через різний шлях запозичення маємо два віддалені за фонемним вираженням та значенням слова: засвоєний українською мовою корінь **-рим-** (від лат. Roma) і утворений від нього прикметник *рим-с'к-ий*: *римська курія*, *римська республіка*, *римське виховання*, *римське право*, *римський університет* та латинізований корінь **-ром-**, запозичений у складі лексеми із суфіксом **ān** *ром-ан-с'к-ий* (з лат. Romānus – ‘римський’) [СІС 1977: 593]: *романський стиль*, *романський живопис і культура*, *романські мови*.

Отже, системний опис інтерфіксальних прикметників на **-с'к-(ий)** дозволяє зробити висновок про активні динамічні процеси у цій групі слів. Так, помітною є тенденція до “повернення” у сферу активного функціонування лексем без інтерфіксів, позначених у словниках ремарками *заст.*, *іст.*, *рідко* та уведення у мовленнєвий обіг неінтерфіксальних прикметників, не фіксованих словниками. Семантичні зміни, що відбуваються в інтерфіксальних прикметниках, свідчать про прагнення позбутися слів-дублетів (словотвірних варіантів).

Література

- Виноградов 1975: Виноградов, В. В. Словообразование в его отношении к грамматике и лексикологии (На материале русского и родственных языков) [Текст] / В. В. Виноградов // Виноградов В. В. Избранные труды. Исследования по русской грамматике. – М.: Наука, 1975. – С. 166–220.
- Городенська 1981: Городенська, К. Г., Кравченко, М. В. Словотвірна структура слова (відіменні деривати) [Текст] / К. Г. Городенська. – К.: Наукова думка, 1981. – 198 с.
- Горпинич 1999: Горпинич, В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: Навчальний посібник [Текст] / В. О. Горпинич. – К.: Вища школа, 1999. – 207 с.
- Дементьев 1974: Дементьев, А. А. О так называемых “интерфиксах” в русском языке [Текст] / А. А. Дементьев // Вопросы языкознания. – 1974. – № 4. – С. 116–120.
- Жовтобрюх 1984: Жовтобрюх, М. А. Українська літературна мова [Текст] / М. А. Жовтобрюх. – К.: Наукова думка, 1984. – 256 с.
- Земская 1964: Земская, Е. А. Интерфиксация в современном русском языке [Текст] / Е. А. Земская // Развитие грамматики и лексики современного русского языка. – М.: Наука, 1964. – С. 36–62.
- Земская 1981: Земская, Е. А. Словообразование [Текст] / Е. А. Земская // Современный русский язык: Учебник / Белошапкова В. А., Земская Е. А., Милославский И. Г., Панов М. В.; Под ред. В. А. Белошапковой. – М.: Высшая школа, 1981. – С. 174–181.
- ЕСУМ І: Етимологічний словник української мови: В 7 т. [Текст] / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 1982. – 632 с.

- Ефремова 2005: Ефремова, Т. Ф. Толковый словарь словообразовательных единиц русского языка [Текст] / Т. Ф. Ефремова. – 2-е изд., испр. – М.: АСТ:Астрель, 2005 – 636, [4] с.
- Карпіловська 1999: Карпіловська, Є. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація [Текст] / Є. А. Карпіловська. – К.: УкрНДПСК, 1999. – 298 с.
- Клименко 2004: Клименко, Н. Ф. Інтерфікс [Текст] // Українська мова: Енциклопедія / НАНУ; Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Українська енциклопедія, 2004. – 824 с.
- Кравченко 1990: Кравченко, М. В. Словообразовательная морфология современного украинского языка [Текст] / М. В. Кравченко : автореф. дис. ... докт. филол. наук: 10.02.02 / Ин-т языкознания АН УССР. – К., 1990. – 23 с.
- Красильникова 1981: Красильникова, Е. В. О формальной структуре слова [Текст] / Е. В. Красильникова // Проблемы структурной лингвистики. 1978. – М.: Наука, 1981. – С. 149–162.
- Лопатин 1977: Лопатин, В. В. Русская словообразовательная морфемика: Проблемы и принципы описания [Текст] / В. В. Лопатин. – М. Наука, 1977. – 316 с.
- Милославский 1980: Милославский, И. Г. Вопросы словообразовательного синтеза [Текст] / И. Г. Милославский. – М.: Изд-во Московского университета, 1980. – 296 с.
- РГ-80: Русская грамматика: В 2-х т. [Текст] / Редкол.: Н. Ю. Шведова (гл. ред.) и др. – М., Наука, 1982. – 784 с.
- САМ: Словник античної міфології [Текст] / Уклад. І. Я. Козовик, О. Д. Пономарів. – 2-е вид. – К.: Наукова думка, 1989. – 240 с.
- СІС: Словник іншомовних слів [Текст] / За ред. О. С. Мельничука. – К.: Українська енциклопедія, 1977. – 775 с.
- СУМ І: Словник української мови: В 11 т. [Текст] / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Т. І. – К.: Наукова думка, 1970. – 800 с.
- СУМ V: Словник української мови: В 11 т. [Текст] / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Т. V. – К.: Наукова думка, 1974. – 840 с.
- СУМГ: Словарь української мови: В 4-х т. [Текст] / Упорядк. Б. Д. Грінченко. – Т. І. – К.: Наукова думка, 1996. – 494 с.
- Теппер 1982: Теппер, Ю. М. Олімпійські ігри [Текст] / Ю. М. Теппер // Українська радянська енциклопедія. Вид. друге. – Т. 8. – К.: УРЕ, 1982. – 528 с.
- Федурко 1993: Федурко, М. Ю. Морфологічні моделі відсубстантивних прикметників із суфіксом -СН- [Текст] / М. Ю. Федурко // Мовознавство. – 1993. – № 5. – С. 43–49.
- Федурко 1995: Федурко, М. Ю. Морфологічні перетворення в структурі відносних прикметників російської мови [Текст] / М. Ю. Федурко : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.02 / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні – К., 1995. – 21 с.

На матеріалі українських імен прилагательных на -с'к-(ий) рассмотрены семантические функции интерфиксом. Выявлены лексемы, в которых интерфиксы частично или полностью влияют на значение производных в сравнении с нейнтерфиксальными производными с тождественным корнем.

Ключевые слова: интерфикс, лексема, лексико-семантический вариант, имя прилагательное, морфема, семантическая функция.

The semantic functions of interfixes are investigated on the basis of Ukrainian adjectives on -с'к-(ий). The interfix lexemes are identified, which partially or completely have an influence on the meaning of derivatives in comparison with derivatives without interfixes with identical roots.

Keywords: interfix, lexeme, lexical and semantic variant, adjective, morpheme, semantic function.

Надійшла до редакції 21 вересня 2010 року.

Руслана Коца

ББК Ш 141.4-0

УДК 811.161.2:81'373.611

З ІСТОРІЇ ПОНЯТТЯ «ПРЕФІКС»

У статті розглянуто різні погляди українських мовознавців на поняття «префікс», починаючи з XV ст. і до середини XX ст., описано, як відбувалося виокремлення категорії префікса із меж приїменників, якими термінами називали поняття «префікс» у різні часи і різні граматисти.

Ключові слова: префікс, приїменник.

© Коца Р.О., 2011